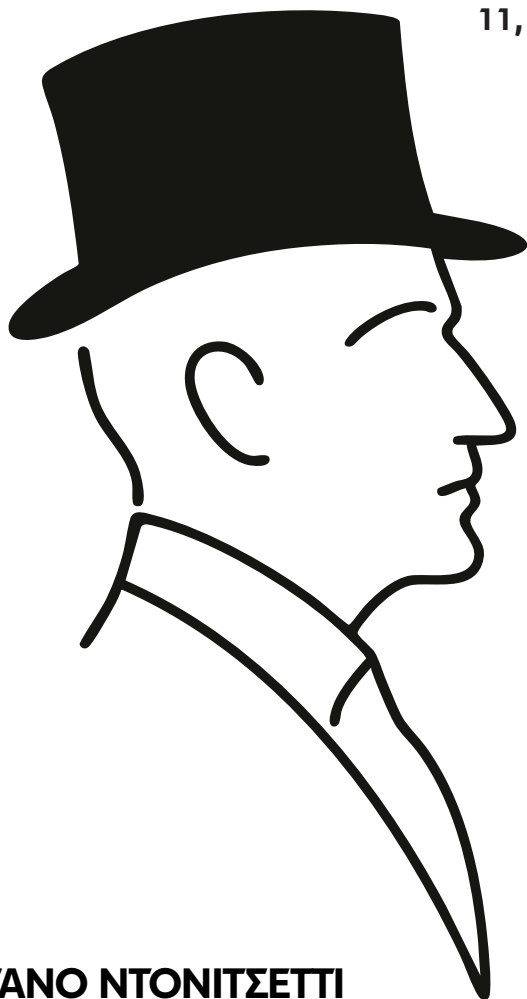

ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ - ΟΛΥΜΠΙΑ
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΜΟΥΣΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΜΑΡΙΑ ΚΑΛΛΑΣ

11, 13, 15, 18 ΝΟΕ | 20:00

ΓΚΑΕΤΑΝΟ ΝΤΟΝΙΤΣΕΤΤΙ

ΝΤΟΝ ΠΑΣΚΟΥΑΛΕ

Κωμική όπερα σε τρεις πράξεις

Συμφωνική Ορχήστρα και Χορωδία Δήμου Αθηναίων

Ο **Ντον Πασκουάλε** είναι η πιο διάσημη κωμική όπερα του Γκαετάνο Ντονιτσέτι και ένα από τα λαμπρότερα δείγματα του ιταλικού μπελ κάντο, της τέχνης που υμνεί την ομορφιά και την εκφραστικότητα της ανθρώπινης φωνής.

Πολυγραφότατος δημιουργός, ο Ντονιτσέτι έγραφε τις όπερές του έχοντας κατά νου τόσο τις φωνές των πιο σπουδαίων ερμηνευτών της εποχής του, όσο και το ενθουσιώδες κοινό που γέμιζε τα θέατρα για να τις απολαύσει. Σε ένα υποθετικό billboard του 1843, ο Ντονιτσέτι θα εκτοξευόταν απευθείας στην κορυφή με τον **Ντον Πασκουάλε**: η επιτυχία του ήρθε μετά από τη θερμή υποδοχή της **Κόρης του συντάγματος**, που παρουσιάστηκε το 1840 στην Opéra-Comique και απέσπασε ιδιαίτερως κολακευτικά σχόλια, μεταξύ άλλων και από τον Φέλιξ Μέντελσον, ο οποίος ξάφνιασε τους φίλους του δηλώνοντας ότι γοητεύτηκε ειλικρινά από το έργο, τόσο που θα ευχόταν να το είχε συνθέσει ο ίδιος. Δικαιολογημένα, λοιπόν, υποθέτουμε ότι η αντίδρασή του στον ευρηματικό, πνευματώδη και εύθυμο Ντον Πασκουάλε υπήρξε ανάλογη· άλλωστε, το έργο γνώρισε τη μεγαλύτερη και διαρκέστερη επιτυχία του στη Γερμανία, τη γενέτειρα του Μέντελσον. Η πρεμιέρα δόθηκε στις 3 Ιανουαρίου του 1843 στο περίφημο Théâtre des Italiens, το Ιταλικό Θέατρο του Παρισιού, και θεωρήθηκε ο απόλυτος θρίαμβος της opera buffa και ταυτόχρονα το κύκνειο άσμα της, καθώς αυτή είναι και η αρχή του τέλους για το είδος. Χάρη στις δεξιολογικές απαιτήσεις της μουσικής, τις αζεπέραστες μελωδίες, τη χιουμοριστική πλοκή και τη ζωντάνια των χαρακτήρων, ο **Ντον Πασκουάλε** διεκδικεί ισάξια μια θέση ανάμεσα στον **Κουρέα της Σεβίλλης** του Τζοακίνο Ροσσίνι και τον **Φάλοταφ** του Τζουζέππε Βέρντι.

Ο Ντον Πασκουάλε είναι ο τύπος του ανθρώπου που όλοι έχουμε συναντήσει: σε ιστορίες, σε τραγούδια, ακόμη και στο οικογενειακό τραπέζι των γιορτών. Το ίδιο ισχύει και για τη Νορίνα, τον Ερνέστο και τον Μαλατέστα. Ο Ντονιτσέτι εμπνέεται από τα αρχετυπικά πρόσωπα της commedia dell'arte, της ιταλικής λαϊκής κωμωδίας που άνθησε από τον 16ο έως τον 18ο αιώνα. Έτσι, ο Πασκουάλε θυμίζει τον γερο-Πανταλόνε, στον ερωτευμένο Ερνέστο καθρεφτίζεται η μελαγχολία του Πιερότου, ενώ ο γιατρός Μαλατέστα κουβαλά τη σκανδαλιά του Σκαπίνο και η Νορίνα δανείζεται από την Κολομπίνα τη σπιρτάδα της. Αυτές οι ομοιότητες τοποθετούν τους ήρωες σε ένα γνώριμο πλαίσιο, πάνω στο οποίο ο Ντονιτσέτι βάζει τις πινελιές που τους κάνουν μοναδικούς.

Παρά την κλονισμένη του υγεία, ο συνθέτης έγραψε το αριστούργημά του μέσα σε μόλις οκτώ μέρες. Όπως επισημαίνει ο βιογράφος του, Ουίλιαμ Άσμπρουκ, η ευκολία με την οποία κυριάρχησε σε όλες τις μεγάλες λυρικές σκηνές του Παρισιού τον κατέστησε δημοφιλή, αλλά προκάλεσε και φθόνο, ενισχυμένο από την επιτυχία του στα σαλόνια της κοινωνικής ελίτ, την ωραία του εμφάνιση, την ευφυΐα και τους καλούς του τρόπους, καθώς και τη γοητεία που ασκούσε στις γυναίκες.

Η ζήλια του μουσικού κόσμου διακρίνεται καθαρά στα λόγια του Εκτόρ Μπερλιόζ: «Ο κύριος Ντονιτσέτι φαίνεται να μας μεταχειρίζεται σαν κατακτημένη χώρα· πρόκειται για μια πραγματική εισβολή. Δεν μπορούμε πια να μιλάμε για τις όπερες του Παρισιού, αλλά μόνο για τις όπερες του κυρίου Ντονιτσέτι». Αναμφίβολα, στην Πόλη του φωτός και της πρωτοπορίας, ο συνθέτης ευνοήθηκε από τη μεγαλύτερη ελευθερία στην επιλογή των θεμάτων και ένα πιο εκλεπτυσμένο κοινό, μεγάλη μερίδα του οποίου ανήκε στην ιταλική κοινότητα: για τους συμπατριώτες του που ζούσαν στο Παρίσι, οι θρίαμβοι του Ντονιτσέτι αποτελούσαν πηγή εθνικής υπερηφάνειας.

Σύνοψη

Πράξη Α´

Στο σπίτι του στη Ρώμη, ο ηλικιωμένος εργένης Ντον Πασκουάλε περιμένει τον φίλο του, τον γιατρό Μαλατέστα, που του έχει κανονίσει γάμο: όπως μαθαίνουμε, η νύφη είναι όμορφη, αγνή και όλως τυχαίως, η αδελφή του Μαλατέστα.

Ο Ντον Πασκουάλε υπενθυμίζει στον ανιψιό του Ερνέστο ότι του έχει προτείνει να παντρευτεί μια πλούσια κυρία, διαφορετικά θα τον αποκληρώσει. Ο Ερνέστο αρνείται ξανά· είναι ερωτευμένος και θέλει να παντρευτεί τη φτωχή Νορίνα.

Στο σπίτι της, η Νορίνα κλειάζει το ρομαντικό μυθιστόρημα που διαβάζει. Φτάνει ο Μαλατέστα και της αποκαλύπτει το σχέδιο που έχει σκαρφιστεί για να τη βοηθήσει να παντρευτεί τον Ερνέστο. Η Νορίνα θα παρουσιαστεί στον Ντον Πασκουάλε ως «Σοφρονία», η ντροπαλή αδελφή του Μαλατέστα που μόλις βγήκε από μοναστήρι. Με έναν ψεύτικο συμβολαιογράφο θα τελέσουν εικονικό γάμο και ο Ντον Πασκουάλε θα πέσει στην παγίδα.

Πράξη Β´

Αποκληρωμένος από τον θείο του, ο Ερνέστο νιώθει πως δεν μπορεί να ζητήσει από τη Νορίνα να μοιραστεί τη φτώχεια του. Στο μεταξύ, ο Μαλατέστα φτάνει στο σπίτι του Ντον Πασκουάλε με τη «Σοφρονία», η οποία δείχνει ντροπαλή και φοβισμένη μπροστά στους άντρες.

Ο Ντον Πασκουάλε της κάνει πρόταση γάμου κι εκείνη δέχεται. Ο ψεύτικος συμβολαιογράφος συντάσσει το συμβόλαιο, που την καθιστά κυρία του σπιτιού και ιδιοκτήτρια της μισής περιουσίας του Πασκουάλε. Μόλις τελειώνει η τελετή, η «Σοφρονία» μεταμορφώνεται αμέσως σε δεσποτική, σπάταλη και κακότροπη γυναίκα, και μάλιστα διορίζει τον Ερνέστο συνοδό της.

Πράξη Γ´

Ο Ντον Πασκουάλε φρίττει, βλέποντας τους φουσκωμένους λογαριασμούς και το σπίτι του αγνώριστο. Η Νορίνα, πάντοτε μεταμφιεσμένη σε «Σοφρονία», εμφανίζεται ντυμένη για το θέατρο. Ο Πασκουάλε προσπαθεί να τη σταματήσει, αλλά εκείνη τον αντιμετωπίζει με περιφρόνηση. Καθώς φεύγει, ρίχνει επίτηδες ένα χαρτί. Ο Πασκουάλε το σηκώνει και διαπιστώνει ότι είναι σημείωμα από τον εραστή της, που της δίνει ραντεβού στον κήπο το βράδυ. Στέλνει αμέσως μήνυμα στον Μαλατέστα και μαζί αποφασίζουν να πιάσουν επ' αυτοφώρω το παράνομο ζευγάρι.

Αργότερα, στον κήπο, ο Ερνέστο τραγουδά μια σερενάτα στη Νορίνα και οι δυο τους εκφράζουν την αγάπη τους. Ο Πασκουάλε και ο Μαλατέστα τούς παρακολουθούν και τους αιφνιδιάζουν, αλλά ο Ερνέστο ξεφεύγει χωρίς να αναγνωριστεί. Η «Σοφρονία» αρνείται τα πάντα και δηλώνει πως δεν θα φύγει, ώσπου ο Μαλατέστα την πείθει ότι πρέπει να εξαφανιστεί, γιατί την επόμενη μέρα θα φτάσει η πραγματική Νορίνα, η νύφη του Ερνέστο.

Ο Πασκουάλε, για να ξεφορτωθεί τη δική του γυναίκα, αναγκάζεται να δεχτεί τη νύφη του ανιψιού του. Όταν αποκαλύπτεται η αλήθεια, συγχωρεί τους νέους και το τέλος της όπερας τους βρίσκει όλους συμφιλιωμένους.

Κείμενο: **Μάϊρα Μηλολιδάκη**

Σημείωμα μαέστρου: **Γιώργος Ζιάβρας**

Ο **Ντον Πασκουάλε** είναι ένα έργο βασισμένο πάνω στην commedia dell'arte, και από αυτή την οπτική θα μπορούσε εύκολα να θεωρηθεί δραματουργικά παρωχημένο με σημερινούς όρους. Εγώ, ωστόσο, δεν συμμερίζομαι αυτή την άποψη. Αντιθέτως, βρίσκω εξαιρετικά ενδιαφέροντα τον τρόπο που το έργο καταλήγει σε μια -εκ πρώτης όψεως- αναμενόμενη κοινοτυπία, ότι δηλαδή «ο ηλικιωμένος άντρας δεν πρέπει να παντρεύεται, πόσο μάλλον μια νέα κοπέλα». Στο σήμερα, όμως, το ίδιο θέμα αποκτά νέα διάσταση: ζούμε εξάλλου, σε μια εποχή όπου νεότεροι άνθρωποι συχνά αναγκάζονται από τις κοινωνικές συνθήκες να αναζητούν συντρόφους με μεγαλύτερη ωριμότητα και οικονομική σταθερότητα, ώστε να στηρίξουν όνειρα, σπουδές, βιοτικό επίπεδο κλπ. Παράλληλα, αναδύεται έντονα το ζήτημα της μοναξιάς στην τρίτη ηλικία, μέσα σε έναν ολοένα και πιο γερασμένο πληθυσμό· τίθεται έτσι το ερώτημα του πώς οι μεγαλύτεροι σε ηλικία άνθρωποι διεκδικούν το δικαίωμα στη συντροφικότητα και την ενεργή συμμετοχή σε μια κοινωνία που τους ωθεί στο περιθώριο - από το χαλασμένο πεζοδρόμιο ως τη βαθιά ριζωμένη νοοτροπία πως «κάποια πράγματα δεν είναι για κάποιες ηλικίες».

Αυτά ακριβώς τα στοιχεία μπορεί να αναδεικνύει σήμερα η όπερα του Ντονιτσέτι, θίγοντας, ίσως έμμεσα αλλά πάντως με οξυδέρκεια, ζητήματα κοινωνικής κινητικότητας, οικονομικής εξάρτησης, ακόμα και τη θέση της γυναίκας - ένα θέμα που άλλωστε, ως κοινωνία, ακόμη δεν έχουμε λύσει. Η χαρά και το ενδιαφέρον μου να διευθύνω αυτή την όπερα είναι ιδιαίτερα μεγάλα· όχι μόνο επειδή αποτελεί ίσως την κορυφαία opera buffa, αλλά γιατί στη μουσική του Ντονιτσέτι καθρεφτίζεται η ώριμη αφομοίωση όλων των συνθετικών πρακτικών της εποχής του και η μετατροπή τους σε κάτι καινοτόμο. Στον **Ντον Πασκουάλε**, ο Ντονιτσέτι επιτυγχάνει με εντυπωσιακή καθαρότητα αυτό το πέρασμα - από την παράδοση στην εξέλιξη· ένα έργο που προοιωνίζεται τον Βέρντι και επηρεάζει βαθιά τη μετέπειτα πορεία της ιταλικής και ευρωπαϊκής όπερας.

oly.gr

f OlympiaMusicTheater

@olympia.city.music.theater

Σκηνοθετικό σημείωμα: **Ελένη Ευθυμίου**

Η απολαυστική, κωμική όπερα του Γκαετάνο Ντονιτσέτι μοιάζει σήμερα με μια γιορτή της θηλυκότητας και της νιότης απέναντι στη συντήρηση και την πατριαρχία. Αν και γραμμένη στα μέσα του 19ου αιώνα, το λιμπερέτο του Τζιοβάνι Ρουφφίνι - με τις παρεμβάσεις του ίδιου του συνθέτη - μάς παρουσιάζει τη γυναίκα όχι ως απλό αρχέτυπο, αλλά ως μια βαθιά χειραφετημένη προσωπικότητα. Η Νορίνα, μέσα από το παιγνιώδες πλαίσιο της φάρσας και των σχημάτων της *commedia dell'arte*, ανατρέπει πλήρως τον κόσμο του Ντον Πασκουάλε όπως αυτός τον ήξερε: αυστηρά οριοθετημένο, προβλέψιμο, στατικό.

Πέρα από το ερωτικό και κωμικό περίβλημα, το έργο φωτίζει διαχρονικές παθογένειες: η παθητικότητα του Ερνέστο, του ανιψιού-κληρονόμου που μοιάζει ανίκανος να σταθεί στο ύψος οποιασδήποτε ευθύνης· η επιστημονική αυθεντία του Μαλατέστα, που κινεί τα νήματα με κίνητρα λιγότερο διαφανή απ' ό,τι φαίνεται· και βεβαίως, η «ποινή» του ίδιου του Πασκουάλε - το ηθικό δίδαγμα πως ο γέρος οφείλει να αποχωρήσει - που μας αναγκάζει να αναμετρηθούμε με τον τρόπο που η κοινωνία αντιμετωπίζει την ηλικία και τη φθορά.

Σήμερα, σε δύσκολες μέρες και ταραγμένους καιρούς - όπως κι εκείνοι μέσα στους οποίους γεννήθηκε το έργο - η ελαφριά και γελοία καθημερινότητα της αστικής τάξης εκτίθεται μπροστά μας, αποκαλύπτοντας τις εμμονές, τις αυταπάτες, τις νευρώσεις και τις μικρότητες της εξουσίας. Μέσα από το γέλιο και τη λεπτή ειρωνεία, τη βλέπουμε να ξεδιπλώνεται ενώπιον μας, προκαλώντας μας να την παρατηρήσουμε και να αναρωτηθούμε μήπως καθρεφτίζει μέσα της και κάτι δικό μας. Ταυτόχρονα, η πλούσια και παιγνιώδης μουσική του Ντονιτσέτι μας προσφέρεται για να αφεθούμε και να πάρουμε μια βαθιά ανθρώπινη ανάσα - σαν εκείνη που αναζήτησε κι ο ίδιος, άρρωστος πια και κουρασμένος, στο τέλος της διαδρομής του.

Ένας κόσμος παλιός υποχωρεί, κι ένας άλλος, νεότερος και πιο θορυβώδης, τον αντικαθιστά. Πού θα σταθεί όμως ο Πασκουάλε, όταν κλείσουν τα φώτα;

Ο **Ντον Πασκουάλε**, έχει μακρά ιστορία στη σκηνή του Ολύμπια: η πρώτη του παρουσίαση από την Εθνική Λυρική Σκηνή πραγματοποιήθηκε στις 14 Δεκεμβρίου 1949, ενώ η τελευταία ανέβηκε τον Φεβρουάριο του 2004, επίσης στο Ολύμπια, σε νέα τότε παραγωγή.

*Η παράσταση στις 18 Νοεμβρίου διατίθεται με Ακουστική Περιγραφή και σπικάζ των διαλόγων από τα Ιταλικά στα Ελληνικά, Υπερτιτλισμό του ακουστικού καναλιού επικοινωνίας και Διερμηνεία στην Ελληνική Νοηματική Γλώσσα από την ATLAS E.P. Για κρατήσεις σε θέσεις χρήσης υπηρεσιών προσβασιμότητας, μπορείτε να επικοινωνείτε με την ATLAS E.P. στο askatlasep@gmail.com ή στο 6993507553 (κείμενο και βιντεοκλήση).

Η δράση υλοποιείται στο πλαίσιο της Πράξης «Δίκτυο Κοινωνικής Προστασίας της Αθήνας – Open Social Net», που εντάσσεται στο Πρόγραμμα «Αττική 2021-2027» (ΟΠΣ 6022265) και συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

Συντελεστές:

Λιμπρέτο: Γκαετάνο Ντονιτσέττι & Τζοβάννι Ρουφφίνι

Μουσική Διεύθυνση: Γιώργος Ζιάβρας

Κάτια Μολφέση (18/11)

Σκηνοθεσία: Ελένη Ευθυμίου

Σκηνικά - Κοστούμια: Ευαγγελία Κιρκινέ

Διεύθυνση χορωδίας: Σταύρος Μπερής

Μουσική προετοιμασία: Σπύρος Σουλαδάκης

Σχεδιασμός φωτισμού: Ιωάννα Αθανασίου, Τάσος Παλαιορούτας

Μουσική προετοιμασία χορωδίας: Δημήτρης Βεζύρογλου

Ντον Πασκουάλε: Χριστόφορος Σταμπόγλης

Δόκτορ Μαλατέστα: Αντώνης Κορδοπάτης (11,13/11), Χάρης Ανδριανός (15, 18/11)

Ερνέστο: Βασίλης Καβάγιας

Νορίνα: Δήμητρα Κωτίδου

Συμβολαιογράφος: Νίκος Μασουράκης

Υπηρετικό προσωπικό: Βασίλης Πέτρου, Αριάδνη Μερσινιά-Ψημίτη, Πόλυ Νικολοπούλου

Θαμώνες στο καφέ: Αριάδνη Μερσινιά-Ψημίτη, Πόλυ Νικολοπούλου,

Διονύσιος Μελογιαννίδης, Αλέξανδρος Μασμανίδης

Βοηθός σκηνοθέτριας: Μαρία Μίρτσεβα

Β' βοηθός σκηνοθέτριας: Βασίλης Πέτρου

Βοηθός ενδυματολόγου: Ελευθερία Πέτροβα

Μετάφραση υπερτίτλων: Ειρήνη Καράγιαννη

Κατασκευή σκηνικού: Θωμάς Μαριάς

Κατασκευή κοστούμιών: Ευαγγελία Τσιούνη

Κομμώσεις & μακιγιάζ: Παύλος Κατσιμίκας

Ενδύτριες: Ελευθερία Πέτροβα, Αντωνία Τσαγκαράκη

ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

ΧΑΡΗΣ ΔΟΥΚΑΣ

Ο.Π.Α.Ν.Δ.Α.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΕΛΕΝΗ ΖΩΝΤΗΡΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΛΑΣΤΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΡΑΝΙΑ ΜΕΛΙΑΝΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΕΙΩΝ, ΣΥΛΛΟΓΩΝ

& ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΜΑΡΙΑ ΛΑΖΑΡΟΥ

ΟΛΥΜΠΙΑ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΜΟΥΣΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΜΑΡΙΑ ΚΑΛΛΑΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΤΑΣΗΣ ΧΡΙΣΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΧΟΥΝΤΑΣ

ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΟΡΣΙΑ ΣΟΦΡΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

ΕΡΙΛΕΝΑ ΓΙΑΓΚΟΥΔΗ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΒΙΒΗ ΑΥΓΟΥΣΤΙΔΗ

ΟΠΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΤΑΡΝΑΡΗ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΝΙΚΗ ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

EPT

2ο ΔΕΛΤΕΡΟ

3ο ΤΡΙΟ

KOSMOS

ΑΘΗΝΑ 984

ticketplus

ΚΡΑΤΗΣΗ - ΑΓΟΡΑ ΕΙΣΗΤΗΡΙΩΝ:
210-8817072 & ticketplus.gr